

O Movemento Moderno en Galicia

1. Clasificación:

Nome: edificio BEGANO/fábrica de Coca-Cola da Coruña

Autores: Andrés Fernández-Albalat Lois e Antonio Tenreiro Rodríguez

Data: 1960

Estilo: Movemento Moderno

2. Contexto:

En España, a mediados dos anos vinte, iniciouse o abandono do Historicismo e dos excesos decorativos do Modernismo e numerosos arquitectos seguiron a nova linguaxe arquitectónica que coñecemos como Movemento Moderno. Foi sobretodo coa Segunda República cando se deron as condicións para o desenvolvemento do funcionalismo racionalista, que se concretará na asociación de ámbito nacional GATEPAC (Grupo de Artistas y Técnicos Españoles para el Progreso de la Arquitectura Contemporánea). Neste grupo destacou o arquitecto catalán Josep Lluís Sert (1902-1983) colaborador de Le Corbusier. Como intodutor do racionalismo en Galicia destaca Antonio Tenreiro que realizou nos anos vinte a sede central do Banco Pastor na Coruña así como o edificio Atalaia na mesma cidade. Ese desenvolvemento truncarase co impacto da Guerra Civil. España vivirá, desde finais da Guerra Civil ata finais dos anos corenta, unha época de illamento político, económico e cultural que se traducirá no campo arquitectónico en construcións monumentais de exaltación do Estado franquista, tales como O Ministerio do Aire ou o Val dos Caídos, obras

mastodónticas e espectaculares totalmente afastadas das vanguardas arquitectónicas.

Haberá que esperar aos anos sesenta e ao seu espectacular desenvolvemento económico, para que se exprese de novo unha arquitectura funcional e racional en relación co crecemento das cidades e a creación de centros fabrís. Destacan en Galicia, Andrés Fernández-Albalat (fábrica de Coca-Cola da Coruña) e José Bar Boo (edificio Plastibar de Vigo).

3. Análise e comentario

A fábrica de BEGANO, ou a fábrica de Coca-Cola, como se lle adoita designar, é a primeira mostra de arquitectura Estilo Internacional chegada á cidade. O edificio inaugurouse en 1960 e está considerado un prodixio da arquitectura moderna galega. Foi proxectado polos arquitectos Andrés Fernández-Albalat Lois (A Coruña, 1924) e Antonio Tenreiro Rodríguez (A Coruña, 1893-1972). A obra está considerada, co edificio Plastibar de Vigo, de Xosé Bar Boo (Vigo, 1922-1994), como un dos fitos que marcaron, logo da década dos 50, a reincorporación da arquitectura galega ao movemento moderno. Como apuntaron distintos especialistas, "estes dous edificios son obras fundamentais, que ademais de conservar toda a vixencia, van ter moita influencia nas xeracións posteriores".

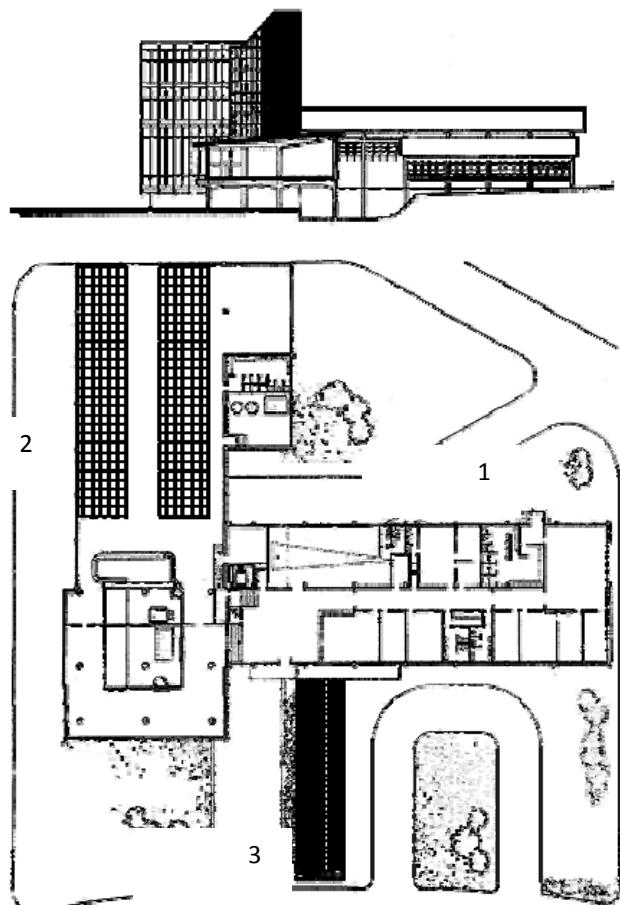
Características do edificio: Unha caixa de vidro e aceiro nun emprazamento destacado, á entrada da cidade, para transmitir un proceso industrial hixiénico, sofisticado, á vista de todos. Foi concibido polos seus autores como un prisma transparente con forma de L, con tres corpos diferenciados:

1. unha parte longa e de escasa altura con frontal acristalado, onde se sitúan as oficinas, dependencias administrativas e o vestíbulo ou acceso principal, ao que se chega a través dunha curta rampla.

2. unha segunda peza horizontal, opaca -cunha cuberta na que se intercalan recubrimientos transparentes para facilitar a iluminación cenital-, que alberga os almacéns, instalacións e vestiarios.

3. un prisma de vidro, co seu frontal cuadriculado pola limpa estrutura metálica, portante do edificio, que desvela a maquinaria e exhibe o proceso industrial de embotellado.

Aos pés da construcción engadiuse unha ampla zona axardinada e un estanque, en cuxa lámina de auga reflíctese a fachada de cristal, que axuda a separar o armazón do chan e a integralo na natureza.

A idea central dos arquitectos era combinar a estética do edificio coa función industrial á que habería de estar destinado. En palabras do arquitecto Fernando Agrasar, "mostrar un proceso fabril, hixiénico, eficaz e absolutamente

mecanizado, convertendo a fábrica nun cubo de cristal, lixeiro e inmaterial, que permite a visión de tubos e depósitos de metal brillante e dispondo as oficinas en modernos pavillóns longitudinais, apenas sen altura, fundidos na paisaxe, que permiten aos seus ocupantes gozar da coidada contorna axardinada que os rodea".

Varios especialistas coinciden en destacar que, para proxectar este edificio, os arquitectos tomaron como referencia os modelos arquitectónicos desenvolvidos en Estados Unidos na década dos 50. Entre aqueles mestres do movemento moderno da arquitectura estaban Mies van der Rohe e o seu discípulo Philip Johnson. A sentenza "menos é máis", acuñada por Van der Rohe, resume a ideoloxía daquela xeración, cuxas obras caracterízronse pola ausencia de ornamentos, pola elegancia dos seus materiais e pola expresividade dos elementos que conformaban as súas estruturas. É o caso deste edificio, que se distingue tamén pola súa proporcionalidade, transparencia e desnudez ornamental, unha orde baseada na sabia combinación dunha estrutura reticulada de aceiro e unha nítida cortina de vidro.

Vista da fábrica de BEGANO en A Coruña en 1961, ano da súa inauguración

